

Factsheet

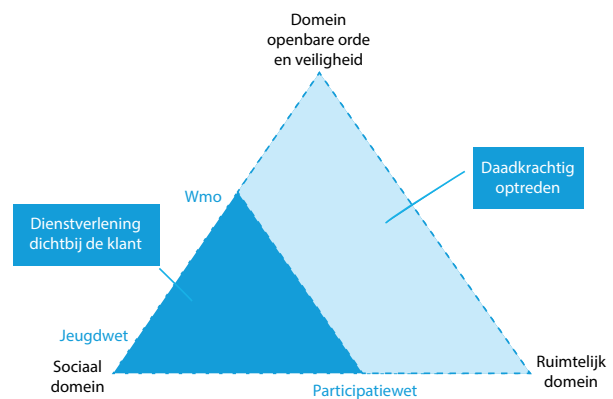
Leer- en ontwikkelprogramma toezicht en handhaving

In december 2018 presenteerde VNG KCHN de 'Whitepaper toezicht en handhaving: vangrail van de samenleving!' Hierin wordt de toekomstbestendige rol van toezicht en handhaving als onderdeel van de integrale dienstverlening door gemeenten beschreven. Om gemeenten te ondersteunen bij de vormgeving hiervan, wordt het leer- en ontwikkelprogramma toezicht en handhaving ontwikkeld. VNG KCHN zoekt gemeenten om dit programma gezamenlijk uit te voeren en het netwerk uit te breiden.

Noodzaak leer- en ontwikkelprogramma

Eigenlijk is het heel eenvoudig: steeds meer gemeenten pakken de dienstverlening binnen het sociale domein integraal aan. Toezicht en handhaving leveren – als onderdeel hiervan – een fundamentele bijdrage aan de effectiviteit en het preventieve karakter ervan. Een belangrijke opgave hierbij is het voorkomen van 'achteraf' controleren en sanctioneren. Dat kan door de rol van het toezicht te versterken door de verschillende gemeentelijke domeinen te verbinden. Het 'sluiten' van de kleine driehoek Sociaal Domein (zie figuur 1) is hierin een eerste stap. Uiteindelijk is het doel om ook met andere domeinen te verbinden. Zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld ontwikkelingen in kamerverhuur relateren aan zorgfraude en inzicht krijgen in de ondermijnende criminaliteit die het sociale domein raakt.

Onze ambitie is om gemeenten te helpen een integrale aanpak vorm te geven, waarbij vanuit verschillende disciplines inzicht in een situatie ontstaat. Van daaruit kunnen gemeenten in de meest effectieve volgorde stappen zetten en de ondersteuning bieden, die leidt tot een betere en duurzame kwaliteit van leven en samenleving.

Figuur 1

Wat houdt het leer- en ontwikkelprogramma in?

Het leer- en ontwikkelprogramma sluit aan op de verschillende fasen waarin gemeenten zich op het gebied van integraal toezicht en handhaving bevinden. Ook sluit het aan bij bestaande initiatieven en programma's vanuit de verschillende domeinen. Het programma heeft als doel om de ontwikkelkracht van gemeenten te bevorderen en te ondersteunen, onder meer door de onderlinge uitwisseling van kennis, ervaring en werkwijzen te stimuleren.

Daarnaast bestaat er behoefte aan nieuwe standaarden en/of afspraken met ketenpartners.

‘Handhaving en naleving zijn noodzakelijk om ervoor te zorgen dat we als overheid mensen ook kunnen blijven helpen.’

*Jantine Kriens,
algemeen directeur VNG*

VNG KCHN faciliteert gemeenten op hun weg naar integraal toezicht en handhaving op de volgende manieren:

- Opzetten en uitvoeren van een meting die inzicht geeft in waar de gemeenten staan, waar ze koploper zijn en waar kansen en behoeften liggen.
- Opstellen van een rapportage op basis van de meting en desgewenst een maatwerk plan van aanpak per gemeente.
- Ondersteunen van de aanpak en monitoren van de voortgang.
- Makelen en schakelen tussen gemeenten en ketenpartners om kennis, goede en slechte ervaringen uit te wisselen.
- Faciliteren van ontwikkeling door het inzetten van uiteenlopende werkvormen zoals workshops, (intergemeentelijke) ontwikkellabs, intergemeentelijke bezoeken, etc.
- Voortouw nemen bij het ontwikkelen van producten die gemeenten ondersteunen bij een integrale toezicht- en handhavingpraktijk.

Kennisdeling en de ontwikkeling van het leer- en ontwikkelprogramma vindt plaats via een besloten gedeelte op Naleving.net. Hier kunnen deelnemende gemeenten zoeken op tools en voorbeelden, input leveren op ontwikkelideeën of behoeften toetsen bij andere gemeenten en VNG KCHN.

“Toezicht en handhaving binnen het gemeentelijk domein? Vanrail van de samenleving!”

*Ad van Mierlo,
oud-directeur VNG Kenniscentrum
Handhaving en Naleving, directeur
Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland*

Planning in stappen

Het streven is om in de toekomst alle gemeenten aan te sluiten bij het leer- en ontwikkelprogramma toezicht en handhaving. Zo ontstaat de capaciteit die nodig is om de ontwikkelkracht van gemeenten te vergroten.

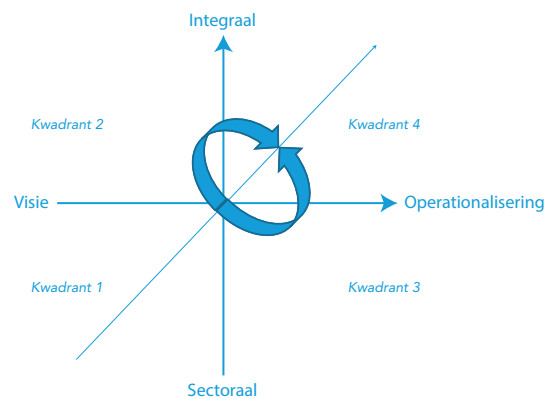
Vanaf september 2019 starten we het programma met maximaal 10 gemeenten. In het najaar sluiten we meerdere gemeenten aan.

Inhoudelijk ziet het traject er als volgt uit:

1 Scan geeft inzicht en richting

Een vragenlijst en interviews geven inzicht in waar de gemeente staat op het conceptuele model van integraal denken en doen (zie figuur 2). Vanuit dit inzicht verkennen we waar voor de gemeente de speerpunten voor ontwikkeling liggen.

Conceptueel model Integraal Toezicht en Handhaving

Figuur 2

2 Uitwerking naar een plan

De beelden uit de scan werken we uit tot een maatwerkadvies. VNG KCHN ondersteunt waar nodig en monitort de voortgang van het gemeentelijke ontwikkeltraject.

3 Een landelijk beeld

De beelden die we met de scan ophalen bij de deelnemende gemeenten, verwerken we tot een landelijk beeld van behoeften, bestaande tools of beleid en goede en slechte ervaringen. Gemeenten kunnen kennis naar behoefte en in eigen tempo uitwisselen en gezamenlijke ontwikkellabs inrichten.

4 Breed gedragen behoeften

Veel voorkomende ontwikkelbehoeften of onderwerpen kan VNG KCHN oppakken als speerpunt. Voor de speerpunten inventariseren we breder wat er bij andere partners aan ontwikkelingen gaande zijn. We

kunnen het voortouw nemen ten aanzien van een bepaalde ontwikkeling of dit juist beleggen bij een partner. Denk bij speerpunten aan 'gegevensdeling met preventie als doel' of 'van praktijk naar visie en richting'.

“Samenwerking is belangrijk, niet alleen in repressieve zin, dus op het gebied van handhaving, maar vooral ook preventief. Ervoor zorgen dat mensen in beeld krijgen en blijven die hulp nodig hebben maar dat zelf misschien niet zoeken. Integraal werken maakt de drempel lager voor die mensen om echt hulp te accepteren.”

*Mark Sandmann,
wethouder gemeente Apeldoorn*

5 Lobby naar wetgever en partners

Belemmeringen kunnen soms, maar niet altijd, worden 'wegontwikkeld'. In die gevallen waarin de wetgever of ketenpartner in actie moet komen, pakken we dit op via de VNG.

6 Continue verbetercyclus

Ontwikkelingen brengen nieuwe uitdagingen, kansen en inzichten. Het uitgangspunt is dat de scan na verloop van tijd een ander resultaat geeft. Evaluatie en bijsturing maken deel uit van de continue verbetercyclus integraal toezicht en handhaving.

Doet u ook mee?

Als pilotgemeente profiteert u als eerste van de uitwisseling van kennis en heeft u invloed op de prioriteiten en speerpunten waar we mee aan de slag gaan. Ook krijgt uw gemeente als eerste inzicht in waar zij staat op het gebied van integraal toezicht en handhaving en in welke externe ontwikkelingen en producten al voorhanden zijn. Is uw gemeente koploper op een bepaald onderwerp, dan biedt dit programma u een podium om dit breed uit te dragen.

Het programma staat open voor alle niveaus: bestuur, beleid, management en uitvoering. Ook stopt het niet bij het gemeentehuis. Ook professionals die bijvoorbeeld taken uitvoeren in gemeentelijke regelingen of actief zijn in wijkteams zijn welkom. Want integraal, dat zijn we allemaal!

Meer informatie

Heeft u na het lezen van deze factsheet vragen, neem dan contact op met Suzan van Leeuwen, tel. 06 83 01 98 28 of suzan.vanleeuwen@vng.nl.

Voor meer informatie, bijvoorbeeld de 'Whitepaper toezicht en handhaving: vangrail van de samenleving!' kunt u ook terecht op naleving.net.

